

JEZDCI

OSOBY

LID ATHÉNSKÝ (Demos)

PAFLAGON, vrchní sluha Lidu

PRVNÍ SLUHA Lidu

DRUHÝ SLUHA Lidu

JELITÁŘ TRHOSLAV (Agorakritos)

SBOR JEZDCŮ athénských

Několik dívek

Koná se před obydlím Lidu.

PRVNÍ SLUHA *stojí před domem a naznačuje, že ho bolí záda*

Ouvé, ách, to je bída, ouvé, ách!
Ať zničí bozi bídně Paflogona
i s jeho pletichami, bídáka,
jež Lid, náš pán, si koupil nedávno!
Co ňas ho přinesl k nám do domu,
jen samým bitím častuje náš hřbet.

DRUHÝ SLUHA *vyběhne z domu*

Co nejhůř zhyň i s veškerou svou lží
ten padouch!

PRVNÍ SLUHA

Ubožáku, jak se máš?

DRUHÝ SLUHA

Tak bídně jako ty.

PRVNÍ SLUHA

Pojď ke mně blíž,
a spustíme srdcervoucí žalozpěv!

OBA *držíce se spolu*

M-bú, m-bú, m-bú, m-bú, m-bú!

PRVNÍ SLUHA

Nač marně kňourat? Nebylo by líp
spíš hledat spásu nějakou než výt?

DRUHÝ SLUHA

A jakpak to?

PRVNÍ SLUHA

Nu pověz!

DRUHÝ SLUHA

Spíš ty mně!
Já nemám chuť se bít.

PRVNÍ SLUHA

Chraň bůh, ni já!

DRUHÝ SLUHA

Což kdybys řek' t y m n ě, co j á mám říci?

PRVNÍ SLUHA

Jen promluv směle, pak chci mluvit já!

DRUHÝ SLUHA

Což o řeč! Ale „hurá!“ — to mi chybí!
Jak jen to říci hezky mazaně?

PRVNÍ SLUHA

Jen aby „nenamazali“ pak nám!
Spíš hled, jak zmizet s očí pánovi!

DRUHÝ SLUHA

Tak řekni: „ně“ „me“, a ty zvuky spoj!

PRVNÍ SLUHA

Nu dobrá: „ně — me“.

DRUHÝ SLUHA

K tomu dopředu
pak přidej „u“ „prch“!

PRVNÍ SLUHA

„U - prch -“

DRUHÝ SLUHA

Výborně!
Teď říkej zvolna „ně-me“, k tomu pak
zas připoj „u-prch“, opakuj to rychle —

PRVNÍ SLUHA

Tak: „ně-me — u-prch-něme — uprchněme“!

DRUHÝ SLUHA

Nu, není-li to sladké?

PRVNÍ SLUHA

Hrome, je!
Však já se přitom bojím o svůj hřbet!

DRUHÝ SLUHA

Pak bude nejlépe jít do chrámu
a před některým z bohů pokleknout —

PRVNÍ SLUHA

A kterým? Věříš v bohy opravdu?

DRUHÝ SLUHA

Ó jak by ne!

PRVNÍ SLUHA

A z jakých důvodů?

DRUHÝ SLUHA

Mne bozi nenávidí! Nemám pravdu?

PRVNÍ SLUHA

Ba máš! Tak jinou cestu hledejme!
Zda chceš, bych divákům to vysvětlil?

DRUHÝ SLUHA

I třebaš! Za jedno však poprosme:
by dali na svých tvářích jasně znát,
zda se jim líbí naše řeč a činy.

PRVNÍ SLUHA *k obecnosti*

Nuž pozor! Máme pána, zlostného
a hrubých mravů, jenž si cpe rád břich.
Je to pan Lid. Je rodem ze Sněmova
a nedoslýchá, dědek mrzutá.
Ten o minulém trhu otroka
si koupil, Paflagona jircháře,
a to je praničemný, podlý chlap.
Jak poznal slabé stránky starcovy,
ta paflagonská kůže, k pánovi
se vetřel, měl se k němu, lísal se
a pochleboval, řízky z koží svých
ho podváděl a takto mluvil s ním:
„Ach, pane Lide, dost už práce dnes,
jdi do lázní, pak za stůl zasedni
a papej, bumbej a ber diety!
Chceš večeričku?“ Když pak někdo z nás
co pro Lid zchystá, on to uchvátí
a zavděčí se darem pánovi.
Já sám to trpce zkusil. Nedávno
jsem hnětl pro Lid chutný mazanec,
když jsem se chystal v Pylu porazit
sbor Lakedaimoňanů; ale on
se praničema ke mně přikradl,

ten sprosták paflagonský, mazanec
mi uchvátí a Lidu předložil
jej sám — a já jsem jej přec uhnětl!
Nás odstrkuje, nikdo mimo něj
už nesmí Lidu sloužit. Při jídle
si stoupne vedle něho s plácačkou
a odhání mu s čela — řečníky.
A proroctví mu zpívá (starý pán
je po proroctvích celý posedlý),
a vida, že je z toho zblblý už,
hned pletichaří. Lživě pomlouvá
nás v domě, my jsme za to biti pak.
A Paflagon pak běhá po sluzích
a říká: „Viděli jste Hylu, he,
jak dostal pro mne výprask? Hleďte si
mě získat, nebo dneska pojedete!“
A my vždy dáme. Ne-li, pošlape
nás děda tak, že třebaš osmkrát
se za den poděláme . . .

K druhému sluhovi

Nuže, příteli,
teď musíme si něco vymyslet,
jak z toho vyváznout a kudy kam?

DRUHÝ SLUHA

To „něme“ bude asi nejlepší.

PRVNÍ SLUHA

Však před tím chlapem nelze ukrýt nic!
On vidí všecko! Jednu nohu má
až v Pylu, druhou tady ve sněmu,
a tak jsa rozkročen, má zadnici
kdes v E p i d o u r u, ruce v B e r s i i
a celou myslí svou dlí v L a k ó m s k u!

DRUHÝ SLUHA

Pak nejlépe nám zemřít.

PRVNÍ SLUHA *ironicky*

Nu, tak hled',
jak bychom nejslavněji zemřeli!

DRUHÝ SLUHA

Jak zemřít nejslavněji, ano, jak? —
Snad nejlíp býčí krve napít se,
jak Themistokles! Tu si zvolme smrt!

PRVNÍ SLUHA

Chraň bůh! To raděj vína čistého!
Snad přijde kloudný nápad nějaký.

DRUHÝ SLUHA

Jak, čisté víno? Ty chceš tedy pít!
Co kloudného lze čekat od opilce?!

PRVNÍ SLUHA

Hm, myslíš? Ty jsi vododžbánotlach!
Ha, ty si troufáš tupit vína vtíp?
Je účinnějšího co nad víno?
Když pijí lidé víno, bohatnou,
jsou zdárně činni, v soudech vítězí,
jsou šťastni, pomáhají přátelům.
Jen přines rychle vína konvici,
bych svažil vtíp a chytře promluvil!

DRUHÝ SLUHA

Ach, co nám to tvé pití přinese!

PRVNÍ SLUHA

Jen dobro! Běž jen, já si pohovím.
Natáhne se na zem; druhý sluha odejde do domu

PRVNÍ SLUHA *do hlediště*

Jak cítím trochu v hlavě, zasypu
vám tady všechno svými plánečky
a vtípy, nápadečky, klíčkami.

DRUHÝ SLUHA *se vrací z domu s konvicí vína a číši*

Dík bohu, nechytli mne, když jsem tam
to víno bral!

PRVNÍ SLUHA

Co dělá Paflagon?

DRUHÝ SLUHA

Dať z nahrabaných peněz koláčů
si napéci, a když si pobendil,
teď chrápe zpít a leží na kožích.

PRVNÍ SLUHA

Tak nalij mi už vínka čistého,
a dobrou míru!

DRUHÝ SLUHA *mu podává nalitou číši*

Tu máš, napij se!
Však dříve ulij bohu dobrému!
Vyzunkni číši pramenského boha!

PRVNÍ SLUHA *ulív z číše dlouze pije; vtom se zarazí*

Ó bože dobrý, to je nápad tvůj,
ne můj!

DRUHÝ SLUHA

Mluv, jaký nápad, prosím tě?

PRVNÍ SLUHA

Jdi rychle dovnitř, než se probudí
ten Paflagon, a věštby ukradni
mu všechny!

DRUHÝ SLUHA

Dobrá! Mám však strach, by bůh
ten dobrý se mi nestal zlobohem!

Postaví konvici a odejde do domu

PRVNÍ SLUHA *pije z konvice*

A já si nyní přihnu z konve sám.
Jak jen si mysl vínem zavlažím,
hned případně a vtipně promluvím.

DRUHÝ SLUHA *se vrací z domu se svítkem papíru*

Ten Paflagon tam bzdí a chrápe tak,
že jsem moh' tajně svaté věštby vzít,
co nejvíc hlídal.

PRVNÍ SLUHA

Hlavo důvtipná,
sem s tím, ať zvlím, co v nich! A naliž mi
přec vína! Ukaž!

Bere od prvního sluby číši a svítek

Copak tam as je?

Napije se a dává se do svítku

Ó božské věštby! Číši, číši sem!

DRUHÝ SLUHA *znovu naliv*

Tu je! — Co praví věštba?

PRVNÍ SLUHA *vypliv nastavuje znovu*

Ještě číš!

DRUHÝ SLUHA *nalévá*

Hm, to tam stojí psáno: ještě číš?

PRVNÍ SLUHA

Ó proroku!

Pije

DRUHÝ SLUHA

Co je?

PRVNÍ SLUHA *tdž hra*

Sem novou číš!

DRUHÝ SLUHA

Ten prorok se často s číši obíral!

PRVNÍ SLUHA

Ha, bídný Paflagone, proto jsi
tu věštbu hlídal, že ses o krk bál!

DRUHÝ SLUHA

Co je?

PRVNÍ SLUHA

Zde o něm čtu, jak zahyne.

DRUHÝ SLUHA

A jakpak?

PRVNÍ SLUHA

Jak? Ta věštba jasně dí,
že se tu nejdřív zrodí koudelník,
jenž bude první obec řídit.

DRUHÝ SLUHA

Toť jeden kramář. A co dále? Mluv!

PRVNÍ SLUHA

A po něm následuje dobytkář.

DRUHÝ SLUHA

Dva kramáři! A čímpak ten má být!

PRVNÍ SLUHA

Má vládnout, než se zjeví větší lump,
než byl on sám; pak ihned zahyne.
Neb na to přijde jirchář Paflagon,
řvoun, dravec, s hlasem jako vodopád.

DRUHÝ SLUHA

Ten dobytkář měl tedy jirchářem
být zničen?

PRVNÍ SLUHA

Ano.

DRUHÝ SLUHA

Běda, kde teď vzít
jen jedinkého ještě kramáře,
jenž by nás zbavil toho jircháře?

PRVNÍ SLUHA

Jest ještě jeden kramář, báječný!

DRUHÝ SLUHA

A který?

PRVNÍ SLUHA

Mám to říci?

DRUHÝ SLUHA

Probůh, mluv!

PRVNÍ SLUHA

Nuž, jelitář ho odtud vyžene!

DRUHÝ SLUHA

Co, jelitář? Jak skvělé řemeslo!
A kdepak toho muže najdeme?

PRVNÍ SLUHA

Nu, budem hledat.

DRUHÝ SLUHA *vyhlížeje*

Hle, tam na trh jde,
jak bohem seslán!

PRVNÍ SLUHA *vyskočí*

Jelitáři, hej
ty šťastný, drahý muži, hola, sem,
ó spáso města, spáso občanstva!

JELITÁŘ *přichází, nesa stůlek se svými výrobky a ověšen
střevy; za pasem má nůž*

Co je, co chcete?

PRVNÍ SLUHA

Sem pojd, nechat zviš,
jaks blažený a šťastný nã výsost!

DRUHÝ SLUHA *k přítomnu*

Ty, odejmi mu krám a vylož mu
tu božskou věštbu! Já jdu do domu
a Paflagona budu hlídati.

Odejde s kovci a číši

PRVNÍ SLUHA *k jelitáři*

Nuž, napřed na zem slož své věcičky,
a zemi úctu vzdej i bohům všem!

JELITÁŘ *odloží stolec a klaní se*

Tak! Dále?

PRVNÍ SLUHA

Šťastný muži, boháči,
jenžs dneska nic a zítra obrem budeš!
Ó náčelníku Athén blažených!

JELITÁŘ

Hej, brachu, nač ten výsměch? Nech mě radš
prát střeva, jitrnice prodávat!

PRVNÍ SLUHA

Ty blázne, jaká střeva?
Ukazuje do hlediště Pohled sem,
zde na ty řady lidstva!

JELITÁŘ

A co s tím?

PRVNÍ SLUHA

Těch pánem budeš všech, i tržiště
a sněmu, přístavů, a zkopat smíš
i radu, pozutínat hřebínky
všem velitelům vojska našeho
a zavřít je a na radnici zprznit!

JELITÁŘ

Co, já?

PRVNÍ SLUHA

Ty, ovšem! A to nevidíš
tu ještě všechno! Vystup na svůj stůl —
Jelitář tak učiní
a pohled od západu na východ
a od severu k jihu kol a kol
a viz těch ostrovů!

JELITÁŘ

Už vidím vše.

PRVNÍ SLUHA

Což skladiště a lodi nákladní?

JELITÁŘ

I ty!

PRVNÍ SLUHA

Zdaž nejsi blažen na výsost?
Teď ještě levým okem k Africe
a druhým do Asie zašilhej —
nu, vidíš?

JELITÁŘ

A když krk si vykrouтім,
jak budu blažen?

PRVNÍ SLUHA

Ne, ne, ne — to vše
lze zakramařit! Slyš!
Ukazuje svitek Zde věštba dí,
že se máš pánem toho všeho stát!

JELITÁŘ *seskočí se stolku*

E, nežvaň, prosím tebe! Jakpak mám
se pánem stát, já sprostý jelitář!?

PRVNÍ SLUHA

Ba, právě p r o t o se máš obrem stát,
žeš trhan z ulice a drzý chlap!

JELITÁŘ

Ne, já se k velkým věcem necítím.

PRVNÍ SLUHA *polekaně*

Ó běda! Pročpak by ses necítil?
Toť skoro, jak by něco dobrého
ti duši tížilo! Ty nejsi přec
z tak zvané lepší třídy?

JELITÁŘ

Pámbu chraň,
jsem pouhý prosták!

PRVNÍ SLUHA

Jaký šťastný los!
Jak skvělý talent pro politiku!

JELITÁŘ

Ba ne, můj brachu! Neznám zhola nic,
leč psát a číst, a taky jen tak tak!

PRVNÍ SLUHA

Už to je škoda! Ani jen tak tak
bys neměl něco umět! Vládnout lidu,
to není přece pro vzdělance nic
a muže ušlechtilé povahy,
toť přece pro takové, jakos ty!
Ať nepropaseš tedy hloupě to,
co ti tu boží věštba nabízí!

JELITÁŘ

Co tedy praví věštba?

PRVNÍ SLUHA

Báječně
je zapletena v chytrou hádanku.

Čte ze svítku

„Až pak kožený sup, pták s křivými drápy,
si chňapne
do tlamy dlouhého draka a hloupého, pijáka krve,

nastane žal vši jirchářské omáčce u Paflagonů,
avšak výrobcům jelitůh velikou uchystal slávu,
ačli snad nebudou chtít spíš jelita prodávat
v trhu.“

JELITÁŘ

A jak se mne to týká? Pouč mne!

PRVNÍ SLUHA

Kožený sup je tuhle — *ukazuje na dům* —
Paflagon.

JELITÁŘ

A co ty křivé drápy?

PRVNÍ SLUHA

Tím se míní,
že loupí, krađe, křivě ruce své.

JELITÁŘ

A nač ten drak?

PRVNÍ SLUHA

Toť zcela jasné přec!
Je dlouhý drak — je dlouhé jelito;
krev pije drak — krev pije jelito.
A praví se, že drak si podrobí
má koženého supu, nedá-li
se arci řečmi dravce omámit.

JELITÁŘ

Víš, je to lichotivé! Jen se divím,
jak to, že já bych lid moh' spravovat.

PRVNÍ SLUHA

Toť pouhá hračka: čiň, co činíš ted!
Řež, rozsekávej, míchej vše a vším.

jak dříve, když jsi jaternice cpal,
a okořen to žvástem kuchyňským!
Máš jinak vše, co na lid působí,
a trh byl tvoje škola. Zkrátka vše,
co třeba k správě obce, všechno máš.
Nuž, ověnči se, božstvu Hlouposti
pak obětuj a pusť se do toho,
bys Paflagona srazil do prachu!

JELITÁŘ

Nu dobrá, ale kdo mi pomůže
v té mele? Bojí se ho boháči;
a chudý lid — ten strachy před ním bzdí!

PRVNÍ SLUHA

Však je tu tisíc jezdců udatných!
Těm leží v žaludku, a ochotně
ti přispějí, a rovněž občané
z tak zvané lepší třídy pomohou,
a z obecnstva každý řádný muž,
a s nimi já, a se mnou milý bůh!

PAFLAGON *vyběhne hlomozně z domu; jest ověnčen*

Ha, co tu provádíte? Běda vám!
Že proti Lidu něco kujete,
vy ničemové! Smrt vám, zkáza vám!
Jelitář utíká pryč

PRVNÍ SLUHA *za ním*

Hej, kampak běžíš? Počkej, šlechetný
můj jelitáři, nezrazuj svou vlast!
Volá za scénou
Pomoc, pomoc, páni jezdcí,
urození rytíři,

kavalíři, vzácní páni!
Rychle, rychle na pomoc! —
Hola, jezdci se už blíží!

Za scénou hluk; jelitář se vrací, jsa sračen kupředu jezdcí

PRVNÍ SLUHA *k jelitáři*

Brachu, skočme na něho!

*Vrhnou se spolu na Paflagona a bijí ho. Jelitář k tomu užívá
i svých výrobků a stěv. Na jeviště vejde sbor jezdců*

SBOR *jednotlivě*

Bij ho, bij ho, ničemníka,
nenasytu, zloděje!
Je to bídák, je to bídák,
bídák, bídák tisíckrát!
Jen mu nařež, prašť s ním o zem,
zamíchej s ním, zatoč s ním,
naplij na něj, zařvi na něj,
roztrhej ho na cucky!

Dotírají na Paflagona

PAFLAGON *uhýbaje ranám, do hledíště*

Dietáři, soudruhové,
které živím křikem svým,
pomoc, pomoc, přispějte mi
proti rotě spiklenců!

NÁČELNÍK SBORU *hroze mu pěstí*

Zticha, zticha, sic ti vrazím
do žaludku svoji pěst!

PAFLAGON

Obcí! Lide! Moje břicho!
Lítá zvěř mě rozsápe!

NÁČELNÍK SBORU

Co, ty křičíš, jako vždycky
křikem obec ovládáš?

PAFLAGON

Musím křičet, ničemové,
bych vás zahnal na útěk!

PRVNÍ SLUHA *ukazuje na jelitáře*

Hola, chlape, tu je kdosi,
kdo tě slavně překřičí,
a co se tkne nestoudnosti,
naráz tebe přetrumfne!

NÁČELNÍK SBORU

Dobrá, ať se spolu měří,
kdo je větším sprostákem!

*Bití ustane, jezdci zaujmou smířlivější postavení.
Paflagon s jelitářem ve středu proti sobě*

PAFLAGON

Ty jsi zloděj, kradeš střeva
na svá bídna jelita!

JELITÁŘ

A tys ještě větší zloděj,
cpeš si na radnici břich!

PRVNÍ SLUHA

Okrádá i svého pána,
špižírnu mu vyžírání!

PAFLAGON

Pojděte, vy chlapi sprostí!

JELITÁŘ

Pojdi ty, a třikrát pojdi!

PAFLAGON

Já tě překřičím svým křikem.

JELITÁŘ

Já tě zase přervu řevem.

PAFLAGON

Osočím tě z velezrady.

JELITÁŘ

Jako psu ti záda zmlátím.

PAFLAGON

Roztrhám tě, jak jen mukneš.

JELITÁŘ

Podělám tě, jak jen cekneš.

SBOR *zplvá*

Jsi hňup a hnusný drzý chlap
a křikloun! Plníš celou zem
svým řvaním, plníš celý sněm
a všechny síně, každý kout.
Ty štourale, tys všečen kal
a bahno v městě rozrýpal
a uřvals celé Athény
a poplatků jsi dravý žrout.

PAFLAGON

Já puknu zlosti!

PRVNÍ SLUHA

Kéž by bůh
ta slova tvoje slyšel!

PAFLAGON *k jelitáři*

Já skočím na tebe jak drak
a vyškrabu ti oči.

JELITÁŘ

A já ti nacpu zadnici,
že bude z ní pak krvák.

PAFLAGON

Já za zadek tě popadnu
a vyhodím tě z domu.

PRVNÍ SLUHA

I hrome, vyhoď taky mne,
až s ním se budeš tahat!

SBOR *zpívá jako dítě*

Hned jaks tu začal v obci rýt,
tys projevoval nestoudnost,
štit řečníků, těch lumpů ctnost.
V té byla moc a síla tvá!
A o tu ty ses opíral,
když cizince jsi vydíral!
Však tenhle kramář, dá-li bůh,
tě ničemností překoná.

PAFLAGON *k jelitáři*

Ha, do kozelce svážu tě!

JELITÁŘ

Já udám, že jsi zbabělec.

PAFLAGON

Já za uši tě přibiju.

JELITÁŘ

Já do jelit tě rozsekám.

PAFLAGON

Já celého tě oškubám.

JELITÁŘ *hrozí mu nožem*

A já tě, chlape, vyřežu!

PRVNÍ SLUHA

A hrome, kolik do huby
mu strčíme jak praseti
a uříznem tě potvoře
ten jeho jazyk zlolajný!

SBOR *jednotlivě*

Hoj, bravo, bravo! Výborně!
Ha, jaký zápal! Jaký vtip!
A jaká drzost! Nestoudnost!
Jen udeř naň a doraz ho!

PAFLAGON *ustupuje*

Dokud ještě žije rada,
Lid pak celý zjančený
tuhle v domě blbě sedí,
pranic se vás neleknu!
Hned na radnici běžím oznámit
to vaše spiknutí a ty —

— *hrozí jelitáři* — se těš! *Odběhne*

NÁČELNÍK SBORU *k jelitáři*

Co teď, co počneš, jakýpak máš plán?
Jdi za ním, rychle na radnici běž,
ať nám tam neuškodí křikem svým!

JELITÁŘ

Hned půjdu, ale dřív tu odložím
svůj nůž a střeva, co mám na sobě.

Odkládá vše na stůl; ten pak dá stranou

PRVNÍ SLUHA *bere z jeho věci lůj*

Zde tímto lojem potři sobě šíj,
bys mohl uklouznouti pomluvám!

Natrá mu šíji

JELITÁŘ

Máš pravdu — ty jsi dobrý cvičitel.

PRVNÍ SLUHA

A tuhle spolkní kousek česneku!

JELITÁŘ

Nač to?

PRVNÍ SLUHA

Bys mohl lépe bojovat,
jak kohout, když je krmen česnekem! —

Jelitář sní česnek

A teď si pospěš už! A pamatuj:
ať škubeš, kloveš, trháš hřebínky!
A vrať se, až mu lalok ukousneš!

Jelitář odběhne za Paflagonem

První sluha odejde do domu

NÁČELNÍK SBORU *za jelitářem*

Jdi sbohem, jdi sbohem, a plný ať zdar
tvůj provází krok, a touhy mé splň!
Pak vrať se zas k nám, jako vítěz se vrať
a obsypán věnci a květy!

Sbor, maje náčelníka ve svém středu, postoupí v polokruhu směrem k hledišti

NÁČELNÍK SBORU *do hlediště*

A vy teď obraťte pozornost k nám
a na naše anapesty!
Kdyby z dřívějších básníků veselých her
byl některý nutil nás k tomu,
bychom mimo svou úlohu předstoupili sem
a mluvili do obecenstva,
byl sotva by dosáhl od nás té cti;
naš básník však hoden je toho.
Má v zášti tytéž lidi co my,
má odvalu mluvit pravdu
a statečně potírá řvoucí tu saň,
jež soptí síru a oheň.

I praví, že leckdo se setkává s ním
a vysloví nejednou podiv
a pátrá, čím to, že pod jménem svým
teď teprv sem na scénu přišel.
Nuž, básník nám přikázal, abychom zde
vše řekli. Vzkazuje tudíž,
že ho k váhání nevedl nerozum snad,
ó nikoli! Ale on myslil,
že napsat a provést veselou hru
je nadevše pracné a těžké.
Co lidí to zkusilo mistry se stát,
však zdar byl nemnohým popřán!

Těž povahu vaši už dávno prý zná:
že se mění jak počasí v roce,
že se zřikáte dřívějších básníků vždy,
jak začne je oprádat stáří.
Víte dobře, co Magneta postihlo zde,
když hlava mu začala bělet,
jenž nejvíce vítězství ze soků všech
si vydobyl divadly svými.
Ač všemožné zvuky vám předváděl v nich,
hru na loutnu, šumění křídel
a lidské tance i žlabatek sbor,
i zelení žabí se oděl,
přec omrzel. Nakonec když už byl stár
— oč jiný za mlada býval! —
byl na stará kolena vypískán zde,
byv překonán v komických žertech.
Pak vzpomíná básníka Kratina též,
jenž slyнул kdys velikou slávou,
když rovinou širokou se valil jak proud
a strhoval základy její
a platany, duby i soupeře své
rval z kořen a odnášel dravě.
Jen písněmi jeho kdys každý zněl kvas —
té oblíby dosáhl kdysi!
Když teď ho však vidíte blábolit tak
a žvástati, nemáte soucit:
ba, z loutny mu kolíky vypadly již
a v strunách zvuku už není,
když nástroj popukal ve spárech všech.
I vlekl se kolem ten stařec
jak Konnos, s uvadlým vínkem svým
a žízni napolo mrtev,
ač pro svá dřívější vítězství měl
být uctíván v radnici — pitím,

a nežvanit zde — spíš měl se tu skvíť
hned u kněze Dionysova!
A Krates? Co rozmarů zakusil zde
a potupných ústrků od vás!
On sytil vás domácíkou snídaní jen
a tak vás posílal domů,
když v čistých svých ústech rozžvýkal vám
své rozmilé nápady vtipné.
Ten jediný držel se na scéně zde,
ať vítězil anebo padal.

Nuž, z obavy před tím otálel vždy
naš básník a mimoto říkal,
že nejprve třeba se veslařem stát,
než zkusíš kormidlo řídit;
když odbyl sis veslařství, hlídej příď
a zkoumej vanutí větrů
a teprve pak řiď vlastní svou loď!
A pro tyto důvody všechny,
i proto, že skromně si vedl a sem
se nevrátil s hloupými tlachy,
mu spusťte pak ryčného potlesku bouř
a slavnostní lenajský pokřik
mu provodte námořním pozdravem svým,
by básník odcházel radosti pln,
když sklídl tu zdar,
a s jasnou, zářící tváří!

SBOR se seškrupí k tanci; zpívá a vážně tančí

Ty vladaři moří a ctiteli koní,
jichž bujným rzáním se těšíváš rád
i tepotem podkov, jež o půdu zvoní,
ó pohlédni v milosti na náš stát!

Ty miluješ úsilí jinochů hbitých,
když na vozech provodí závodní rej;
ty chráníš nám koráby na vlnách lítých:
ó Poseidone, své lásky nám přej!

Sbor zaujme původní postavení kolem náčelníka směrem do hlediště

NÁČELNÍK SBORU k obecnosti

Chceme velebit své předky,
muže, kteří byli vždy
hodni vlasti své i roucha
Palladina svatého!
Vítězili v pěších bitvách,
vítězili na vlnách
řadami svých četných lodí,
a tak proslavili vlast.
Neboť nikdo nepřátele,
jak je spatřil před sebou,
nepočítal: jeho srdce
stalo se mu štítem hned!
Upadl-li někdy někdo
na bok v zápase, hned vstal,
střásl prach a zapíral pak,
že to vůbec nebyl pád,
a hned zápolil zas dále.
Žádný velitel nebyl by
žádal nějakého chlapa
o výživu v radnici.
Ale teď, když nedostanou
výživu a čestných míst,
nechtějí už bojovati.
My však chceme statečně
zdarma brániti své obce
a svých bohů domácích.
Za to nežádáme pranic,
leđa toto jediné:

až zas jednou bude pokoj,
až ty boje skončíme,
popřejte nám delších vlasů
a víc péče o krásu!

SBOR jako dítě zpívá a tančí

Ó Pallado mocná, ó strážkyně vlasti,
ty pečuješ o naši přesvatou zem,
jež vyniká nad jiné země svou mocí
i slávou pěvců: ó zavítej sem!

Přiď s vítěznou Nikou, jež našemu voji
vždy na čele kráčí a rozsévá děs!
Ó Pallado, slyš nás: jsme poddaní tvoji,
a dřívě-lis pomohla, pomoz i dnes!

NÁČELNÍK SBORU v původním postavení

Ještě chceme s chválou říci
to, co víme o koních.
Zaslouží si této chvály,
neboť s námi provedli
velmi mnohá dobrodružství,
útoky a zápasy.
Nedívíme se však příliš
jejich činům na souši,
jako tomu, jak se hnali
na převozní lodice,
nakoupivše polních misek,
česneku a cibule.
Pak se uchopili vesel
jak my lidé, do vln je
zabořili s bujným rzáním:
„Hurá, hip! Tak zaber už!

Rychle k dílu! Co to děláš?

Vesluj čile, vraníku!“

Vyskočili do Korinta.

Nejmladší si kopyty
hrabali pak lože v zemi,
stelivo si sháněli.

Nemajíce sladký jetel,
na břehu neb v hlubinách
chytali si mořské raky,
těmi pak se živili,

takže z korintských těch raků
jeden prý si posteskl:

„To je hrůza, Poseidone!

Nemohu ni v hlubinách
ani na zemi ni v moři
před jezdcí se zachránit!“

Navrací se jelitář; sbor se rozestoupl

NAČELNÍK SBORU *k jelitářů*

Ó nejdražší a nejnádhernější
náš junáku, ach, jakou starost jsme
tu měli, cos byl vzdálen, o tebe!
A nyní, když jsi přišel šťastně zpět,
nám vyjev, jak tvůj zápas dopadl!

JELITÁŘ

Jak jinak, nežli že jsem zvítězil?

SBOR *jednotlivci*

Juch hejsasa hej!
juch hejsasa hej!
Tak vyprávěj honem!
Povídej! Mluv!

JELITÁŘ

Ba, však to stojí za poslechnutí!

Tak: hnal jsem se mu v patách napořád
až do radnice. On tam hromoval

a soptil celé skály na jezdce
a dokazoval, že jsou spiklenci.

Tím lživým chrástem přecpal radu tak,
že koukal každý jako kakabus

a vraštil čelo. Já, když jsem to viděl,
jak rada přijímá ty jeho lži

a nechává se klamat šalbami,

řku k sobě: „Ó vy Hlupství bůžkové,

ó Pitomosti, Lsti a Podvode,

ó Nestoudnosti, podlá Drzosti,

ó Trhu, který jsi mě vychoval,

když jsem byl klukem, přispějte mi teď

a dejte smělost, jazyk obratný

a drzou hubu!“ Co tak mudruju,

kýs prasák trumfnul po mé pravici

jak hrom. To bylo dobré znamení!

Já skočím přes zábradlí mezi radu,

chřtán otevřu a zařvu: „Rado, slyš,

mám dobré zprávy, a tu blahou zvěst

vám první oznamuju: sardele

jsou lacinější! Jářku, od těch čas,

co zuří vojna, nikdy nebylo

je možno mít tak levně jako dnes!“

Tu ihned všichni rozjasnili tvář

a rozhodli se za tu blahou zvěst

mě ověncit a všichni tleskali

a huby měli celé dokořán.

Tu chápal Paflagon, že prohrává,

a běsnil vztekle, křičel sem a tam

a žvanil, ale všichni vstávali

a rámusili k vůli sardelím,
a strážníci ho vlekli z rady ven.
On prosil, aby chvilku počkali
a vyposlechli posla ze Sparty,
že přišel ujednatí příměří.
Tu vzkřikli všichni jako jeden muž:
„Co příměří, ty hňupe? Ejhle, teď,
když vědí, že jsou u nás sardele
tak levné! Nepotřebujeme mír,
chcem válku! Ať se válka vleče dál!“
A řvali, aby schůzi skončili,
a utíkali, kudy to jen šlo.
Tu jsem je všechny předběh' do trhu
a skoupil jsem tam všechnen koriandr;
ten jsem pak dával zdarma každému,
kdo nemoh' dostat nic k těm sardelím.
I chválili mě za to náramně
a hrozně žasli. Nu, a konec všeho:
že jsem jim koupil za groš koření,
mám celou řadu v hrsti. Vyhráno!

SBOR *jednotlivci*

Sláva ti, hrdino!
Řádněs to provedl!
To byla krásná lest!
Pěkněs ho oholil!

NÁČELNÍK SBORU

Ale teď pozor, bys obstál i dále!
My budem při tobě, spoléhej na nás!

JELITÁŘ *vyhlížeje*

I vida, tam se valí Paflagon
jak dravá vlna! Běsní, jak by mě
chtěl spolknout! Zuří! To je vztek, hu, hu!

PAFLAGON *se přičene k jelitáři*

Ty chlape, jestli já tě nezničím,
ač zbyl-li ještě ve mně štipec lži
a klamu, chci se raděj propadnout!

JELITÁŘ

Ty hrozby tvé mi radost působí
a tvoje chvásty smích! Hoj, chce se mi
tak zakokrhlat, je mi do skoku!

Poskakuje

PAFLAGON

Ha, nemysli si, žes mě u rady
dnes přebil! Pojďme před Lid!

JELITÁŘ

Pročpak ne?

I vida, pojďme! Nic nás nedrží.

Jdou ke dveřím domu a buší na ně

PAFLAGON

Pojď sem, ó Lide!

JELITÁŘ

Hola, tatičku,

pojď sem!

PAFLAGON

Ó Lidečku můj rozmilý!

LID *vyhlédne ze dveří*

Kdo to tu křičí? Marš mi od prahu!

PAFLAGON

Pojď ven, ať vidíš, jak mi ubližují!

LID *vyjde v okuměleném šatě*

A kdo ti křivdí, Paflagone?

PAFLAGON *ukazuje*

Zde
ten chlap a tihle výrostci!

LID

A proč?

PAFLAGON

Že tě mám rád! Že jsem tvým milencem!

LID *k jelitáři*

Kdo jsi?

JELITÁŘ *ukazuje na Paflagona*

Jsem jeho sok. A mám tě rád,
už dávno, dávno ti chci prospívat,
a se mnou

— ukazuje na jezce —

mnoho dobrých chlapíků;
a on nám brání, nezmůžeme nic!
Tys jako jedna třída chtivých žen:
těch, kdo jsou řádní, nechceš vyslyšet,
a všelijakým ševcům, lampářům
a jirchářům se s chutí poddáváš.

PAFLAGON

Vždyť činím Lidu dobře!

JELITÁŘ

Pověz, jak?

PAFLAGON

Když v Pylu mřeli strachy velitelé,
já vyplul tam a zajal Spartany.

JELITÁŘ

Toť jako kdybych na procházku šel
a ukrad' někde mísu s pečínkou!

PAFLAGON

Ó Lide, rychle svolěj valný sněm,
bys poznal, kdo z nás dvou ti přeje víc,
a pak se usnes t o h o m t i rád!

JELITÁŘ

Ba, to se usnes, jen ne ve sněmu!

LID

Mně nelze o tom jinde rozhodnout;
jen přijďte na sněm, tam vás vyslechnu.

Lid a Paflagon odejdou do domu

JELITÁŘ

Ouvé, jsem ztracen! Ach, já ubožák!
Ten děda, dokud sedí za pecí,
má ze všech lidí nejvíc rozumu;
a sotva do sněmu si zasedne,
tu čumí jako tele na vrata!

SBOR *jednotlivci*

Nic nezoufej! Napni jen plachty svých lží
a klíček a pletich a výmyslů lstných,
a zvítězíš! Pozor však! Je jako had
a dovede vyklouznout nakonec vždy
i z největších nesnází! Nedej se zmást,
buď prudký a první dej ránu!

*Ruč ve sboru, za něho někdo přinese z domu jelitáři věci,
kterých potom potřebuje. Pak se sbor rozestroupí. Vpravo od
domu se objeví Lid: sedí na nízké skále, představující athénské
mémoviště Pryx. Paflagon stojí u něho; na druhou stranu si
stoupne jelitář, jemuž podává věci jeden člen sboru*

PAFLAGON

Buď pozdraven, Lide, na stolci svém
a poslyš mne: miluji tebe!
A mám-li tě v zášti a nebráním-li
já jediný prospěchu tvého,
chci pojit, chci na cucky roztrhán být
a v řemeny rozkrájen celý!

JELITÁŘ

A jestli, ó Lide, tě já nemám rád,
pak rozsekán na droboulínko
a uvařen do jelit nacpat se dám.
A nechceš-li tomu snad věřit,
ať na tomhle stolku jsem rozetřen hned
i s česnekem, solí a pepřem!

PAFLAGON

Ó Lide, zda může tě víc než já
zde milovat některý občan?
Hle, už jako radní míval jsem vždy
v tvé pokladně nejvíce peněz,
to tím, že jsem z každého ssál a tyl
a každého kroutil a škrtil
a na zájmy občanů nedal jsem nic,
jen tobě se zavděčit chtěje!

JELITÁŘ

Ó Lide, a tím se ti chlubí? Toť nic!
To dovedu pro tebe taky!
Ale mohu ti dokázat, jak tě má rád
a jak je ti nakloněn. Pohleď!
Tys bojoval s Peršany za naši vlast
svým mečem u Marathona

a slavným vítězstvím vymohls nám,
že můžeme hubami mlátit;
a ejhle, jemu to nevaří nic,
že na tvrdé skále tu dřepíš!
Ale já jsem ti polštářek ušil — tu je!
Nuž povstaň a sedni si měkce!

Podložť Lidu pod zadnici polštářek

Tvůj zadek se naseděl na tvrdém dost,
kdyžs bojoval u Salaminy!

LID

Kdo, člověče, jsi? Snad potomek těch,
kdo skáceli tyrany s trůnu?
Toť opravdu od tebe šlechetný čin,
jenž svědčí, žeš přítelem Lidu!

PAFLAGON

Ó bozi, tak titěrná lichotka jen,
a za to hned taková přízeň!

JELITÁŘ

Když t y s naň líčival, často jsi jej
i na menší vnařidlo lapil.
Ty piješ mu krev a občany dřeš
a loupíš a úplatky bereš
a okrádáš Lid, sám žiješ jak král
a nejlepší sousta mu zhltněš
a mámiš ho, aby ses přítelem zdál,
a zatím jsi horší než dravec!

PAFLAGON

Ha, není to hrozné, ó Lide, ta řeč,
co musím tu od něho slyšet,
jen proto, že miluji tebe?

LID

I mlč
a nech si své štěkání sprosté!
Jak dlouhý čas jsi mě šálil a dřel,
a já o tom nevěděl pranic!

JELITÁŘ

Ten prohnáný ničema, Lidečku můj,
se hanebných kousků natropil již!
Tak kdykoli zíváš, vytrhne vždy
z tvých účtů list a zhltně jej hned.
A nabírá oběma rukama rád
z tvých obecních peněz jak z mísy.

PAFLAGON

Jen příliš nejásej! Usvědčím tě,
žeš ukradl třicet tisíc — ty, ty!

JELITÁŘ

Nač třískáš naplocho do vody jen?
Jak opatruješ athénský lid?
Co nejbídněji! Já dokážu ti,
sic nechci být živ — to Demeter věz!
žeš od Mytilenských čtyřicet min
vzal darem, ne-li snad více!

SBOR jednotlivci

Ó výtečný muži, zjevil ses tu
jak spása převelká pro celý svět!
Jak obratný jazyk! Jen útoč tak dál:
budeš největší z Řeků, té obce jsa pán
i spojenců, budeš-li trojzubec mít.
Jen třes jím, a vyděláš mnoho!

NÁČELNÍK SBORU *ukazuje na Paflagona*

A toho chlapa nepouštěj,
když se ti dal zač chytit!
Vždyť ty ho snadno udoláš,
když takové máš plíce.

PAFLAGON *k Lidu*

Ty bloude, nedbej toho nic!
Buď jist, že nenalezneš
Tak oddaného přítele
jak mne! Jen já jsem zkrotil
zde v obci všechny spiklence,
a sebemenší hnutí
mé pozornosti neušlo;
já ihned spustil pokřik.

JELITÁŘ

Tos jednal jako rybáři:
chtěls v kalných lovit vodách!
Však odpověz mi na jedno:
Tys prodal tolik koží,
a jestlipak jsi někdy dal
kus kůže na podrážky
zde Lidu, když ho máš tak rád?

LID

Chraň bůh, to nedal nikdy!

JELITÁŘ *podává Lidu střevice*

Tak vidíš tedy, jaký je!
A podívej se na mne:
já jsem ti koupil střevice
a dávám ti je darem!

LID přijímá a dává si od jelitáře obouti střevce na nohy

Aj, ze všech tvorů, které znám,
ty nejlíp s Lidem smýšlíš!
Jsi přítel obce největší,
jsi přítel i mých nohou.

PAFLAGON *k Lidu*

Oh, to je vskutku úžasné,
co dokáže pár křápů!
A na mne jsi už zapomněl,
jak věrně jsem ti sloužil?

JELITÁŘ

I hledme, to je služebník!
Tys jistě dobře viděl,
že stařec nemá na sebe
kus pořádného šatstva,
ač byla zima hezky zlá;
a tys mu nevěnoval
ni kousek cáru. Ale já —
— k Lidu, podává mu chiton —
ti dávám tuhle kytli!

LID *si ji prohlíží*

Nu, to je přece skvělý dar!
Hle, na takový nápad
ni Themistokles nepřišel,
a jaký to byl chlapík!

PAFLAGON *k jelitáři*

Ne, v lichocení předstihnout
mne nesmíš, chlape bídný!
Strhne se sebe plášť a vhodí jej na Lid
Zde tento plášť ti obléknu,
a ty — *k jelitáři* — si pukni vztekem!

L D *odhazuje plášť*

Fuj, hrome! Táhneš k řasu s tím!
Vždyť smrdí hnusně koží!

JELITÁŘ

On dal jej schválně na tebe,
by zadusil tě smradem.

PAFLAGON

Ha, s takým tlachem špinavým
jdeš na mne, ničemníku?

JELITÁŘ

Mně věštba boží kázala,
bych překonal tě žvástem!

PAFLAGON

To nesmíš! — Lide, slyš můj slib:
ty nehneš ani prstem,
a přece si máš vyzunknout
svou denní sklínku — diet!

JELITÁŘ *podává Lidu*

Na, tu máš masti kelímek:
je dobrá na puchýře.

PAFLAGON *ho odstrkuje*

Já šediny ti vytrhám
a učiním tě mladým.

JELITÁŘ *ho odstrkuje*

Tu vezmi pírkó zajecí,
tím vytírej si oči!

PAFLAGON *ho odstrkuje*

Rač, Lide, když se vysmrkáš,
se o mou hlavu otřít!

JELITÁŘ

Ne, o mou spíš!

PAFLAGON

Ne, o mou rač! *Odstrkují se*

NÁČELNÍK SBORU *ukazuje na Paflagona*

Ha, v tom to věř! Už dost, už dost,
sic překypíš, a bude zle!

LID *ukazuje na jelitáře*

Jsem pevně přesvědčen, že tento muž
je znamenitý občan, jakého
tu dávno v naší obci nebylo.
Tys, Paflagone říkal: „Mám tě rád“ —
a zatím dráždil stále jen můj hněv.
Teď vrať hezky prsten, nebudeš
už u mne správcem!

PAFLAGON *mu podává prsten*

Tu máš! Ale věz,
když mne svým správcem býti nenecháš,
pak přijde jiný, ještě větší lump.

LID *k jelitáři, podává mu prsten*

Zde vezmi a buď u mne správcem ty!
Chci se ti zcela svěřit, a ty veď
mne starce, dej mi novou výchovu!

PAFLAGON

Ach, sečkej ještě! Chci tě nakrmit,
jak vždy jsem činil, zdarma ječmenem.

LID

Dej s ječmenem mi pokoj! Kolikrát
jsem byl už tebou bídně oklamán!

PAFLAGON

Máš dostat mouku jemně umletou!

JELITÁŘ

A já tě uctím pěknou pečinkou
a koláčky. Jen jíst a jíst máš teď!

LID

Tak dobrá, počkám, pospěšte si s tím!
Kdo z vás mě nyní lépe obslouží,
ten bude řídit sněmu otěže.

PAFLAGON *míří do domu*

Já půjdu dovnitř první.

JELITÁŘ *ho odstrkuje*

Ne, já dřív!

Vběhnou do domu

NÁČELNÍK SBORU

Ó Lide, máš krásnou moc!
Všecko se před tebou klaní,
všecko se před tebou třese
v bázni jak před samovládce.
Ale jsi přístup svodům,
těšíš se z lichotek planých,
snadno se necháváš klamat.
Na ty, kdo sypou ti frází,
s obdivem otvíráš hubu,
a rozum tvůj v dáli kdes bloudí.

LID

Jste zelená ještě mlád,
jestliže myslíte o mně,
že snad jsem na hlavu padlý.
Dělám se schválně tak hloupým!
Rád se nechávám krmit
tak jako děťátko malé,
za svého správce si vždycky
jednoho zloděje živím;
když pak se dosyta nacpe,
já zdvihnu si jej a zmlátím.

NÁČELNÍK SBORU

A vedeš si správně, věř,
jevíš-li takovou chytrost,
báječnou, jak nám tu říkáš,
v jednání s takovou cháskou,
krmiš-li tuhlety lidi —
— ukazuje na obecenstvo —
tak jako obětní žertvy
ve sněmu; máš-li pak někdy
o dobrý zákusek nouzi,
toho, kdo nejtlustší ze všech,
si zabiješ pěkně a slupneš.

LID

A hleďte, zda neumím
podvádět obratně lidi,
kteří se za chytré mají,
chytře se zdají mě klamat!
Dívám se na všechny stále,
vidím je všechny, jak kradou,
tvářím se však, že to nevím.
Potom jim do jícnu vrazím

procesní sondu, a musí,
co nakradli, vyvrhnout zase.

*Paflagon vychází z domu nesa židli a zakrytý plný koš; za ním
jelitář s košem téměř prázdným. Předbíhají se*

PAFLAGON

Jdeš ke všem ďasům!

JELITÁŘ *ho porazí*

Ničemo, spíš ty!

PAFLAGON *jako by si byl schválně sedl*

Ó Lide, sedím tady dávno už,
jsa hotov posloužit ti ochotně.

JELITÁŘ *rychle usedne vedle něho*

A já už pradávně a prapradávně už
a praprapradávně, přeprapradávně už!

LID *mrzutě*

A já tu čekám praprapradávně už
a klnu vám tu přeprapradávně už!
Sem s tím! Ať zkusím —

*Jelitář a Paflagon vyskočí a ve snaze předstihnouti se překáží
jeden druhému*

JELITÁŘ

PAFLAGON

} Nepředbíhej mne!

LID

Hm, buď se dneska od nich poměju
jak bozi, nebo budu umačkán.

PAFLAGON *uniknuv jelitáři*

Hle, já ti nesu křeslo dřív než on!

JELITÁŘ *mezitím rychle smete něco výrobků se svého stolku do koše a na zem, popadne prázdný stolec a nese jej Lidu*

Však stolec ne — ten já zas nesu dřív!

Vybírají oba věci ze svých košů a předkládají je Lidu

PAFLAGON

Na, tu ti nesu chutný chlebiček,
je z jemné pylské mouky uhněten!

JELITÁŘ *podává velkou dřevěnou lžici*

A já ti nesu lžičku pěknoučkou,
tu vyřezala sama Athena!

PAFLAGON

Já krásně žlutou kaši hrachovou
a k tomu uzenáče s jikrami.

JELITÁŘ

Já uvařené maso s omáčkou
a dršťky, droby s porcí tlačanky.

PAFLAGON

Já dále znamenitou topinku.

JELITÁŘ

A já zas doušek vínka starého.

PAFLAGON

Zde kousek máslového koláče.

JELITÁŘ

A já ti celý koláč předkládám!

PAFLAGON

Však zajíce mu nedáš, jako já!

JELITÁŘ *k sobě*

Ouvé, kde sehnat honem zajíce?

PAFLAGON *škodolibě*

Heč, vidíš, proklatče!

JELITÁŘ *toho nedbá, vyhlíží stranou*

Eh, málo dbám!

Tam pro mne přicházejí —

PAFLAGON *chvatně*

Kdo sem jde?

JELITÁŘ

Houf poslů s vaky zlata!

PAFLAGON *položí zajíce do koše*

Kde jsou, kde?

JELITÁŘ *se chystá jíti domnělým postlům vsříc*

Co tobě po tom? Nech je pěkně mně!

Paflagon ho předběhne. Zatím jelitář rychle přiskočí k jeho koši, zmocní se zajíce a předkládá ho Lidu

JELITÁŘ

Ó Lidečku, hlé, tu máš zajíčka!

PAFLAGON *se vrací*

Ouvé! já chudák! Tys mě okradl!

A já ho chytil, já ho upekl!

LID

Jdi k ďasů! Kdo ho podal, tomu dik!

PAFLAGON

Ouvé, ouvé! Jsem přenestydatěn!

JELITÁŘ *k Lidu*

Tak rozhodni už Lide, kdo z nás víc
má zásluh o tebe a o tvůj břich!

LID

Jak mohu o vás správně rozhodnout,
bych se zdál dobrým soudcem divákům?

JELITÁŘ *důvěrně*

Slyš, co ti povím! Vezmi ztichoučka
koš můj a podívej se, co je v něm,
i jeho; potom správně rozsoudíš.

LID *vstane a jde se podívat do koše jelitářova*

Tak ukaž, co je v tvém?

JELITÁŘ

Je prázdný, hled!
Já předložil ti všecko, co jsem měl.

LID

Ba, t e n koš smýšlí s lidem poctivě!

JELITÁŘ

A jdi se kouknout k Paflagonovi!

Lid nahlíží do Paflagonova koše

Nu, vidíš?

LID

Hrome! Co tu lahůdek!
A jakou spoustu toho koláče
si schoval sám — a mně dal ždíbínek!

JELITÁŘ

A takhle ti to prováděl i dřív!
Co dostal, z toho ti dal sousto jen
a sobě větší díly předkládal.

LID *k Paflagonovi, posadiv se zase*

Ty chlape, taks mě klamal, okrádal?
A já ti dával dary, já tě věnčil!

PAFLAGON

Já kradl vždy jen v prospěch obecní.

LID

Hned dolů s věncem, ať jím ozdobím
zde toho!

JELITÁŘ *se na něho sápe*

Hned s ním dolů, padouchu!

PAFLAGON

Ne, posečkej! Znáš jednu věštbu z Delf,
ta praví, kým mám býti přemožen.

JELITÁŘ

Ta věštba dozajista miní mne.

PAFLAGON

Však vyzkoumám dřív všechny příznaky,
zda se ta věštba hodí na tebe.
A především se táži: do jaké
jsi chodil školy ještě jako kluk?

JELITÁŘ

Mně byly školou facky na jatkách.

PAFLAGON

Co? *Pateticky paroduje*

Ach, ta věštba drásá srdce mé! —
Nu budiž!
A co ses v tělocviku naučil?

JELITÁŘ

Krást, drže hledět, křivě přísahat.

PAFLAGON *pateticky*

Ó Apollone, co mi učiníš! —
Cos provozoval, když jsi dospěl v muže?

JELITÁŘ

Já jelitařil, dělal pasáka.

PAFLAGON *pateticky*

Já nešťastník! Jsem pouhopouhé nic!
Mne drží už jen nitka naděje! —
Jen to mi ještě řekni: Prodávals
jelita na trhu či u brány?

JELITÁŘ

Vždy u brány, vždy na předměstí jen!

PAFLAGON

Ó běda! Boží hlas se vyplnil!

Snímá s hlavy věnec

Můj vínku, sbohem! Nerad, nerad jen
se s tebou loučím. Jiný má tě mít,
ne větší zloděj, ale šťastnější.

Lid bere od Paflagona věnec a ověnění jelitaře

JELITÁŘ *vzhlíží k nebi*

Ó řecký Die, tvé to vítězství!

NÁČELNÍK SBORU

A nezapomeň, kdo ti pomohl,
že skrze nás ses dneska mužem stal!

Dověrně

A mne svým tajemníkem udělej!

LID *k jelitáři*

A mně rci, jak se zoveš?

JELITÁŘ

Trhoslav,
že jsem se hubou v trhu slavným stal.

LID

Nuž, Trhoslavovi se svěruji
a Paflagona dávám v jeho moc!

JELITÁŘ

A já ti budu, Lide, krásně sloužit,
že jistě řekneš: „To je přece muž!
Tak řádného jsme dosud neměli
zde za správce v těch našich

Řvathénách!“

*Lid a jelitář odcházejí do domu; sluhové za nimi odkládá stolec.
Paflagon stojí zdrcen stranou*

SBOR *zpívá*

Radostný svite šťastného, šťastného dne,
jenžs zaplanul slavně nad naší ztýranou zemí,
probudils k životu Athény svobodné
a srdcés nám naplnil blahými nadějemi!
Dal jsi nám vítězství, dal jsi nám víru a klid,
moc klamu jsi zvrátil, trůn lži jsi rozbořil kletý,
poznání světlem jsi osvitil svedený Lid:
zas rozkvetou Athény, věnčené fial květy!

Vrací se, vrací se minulé slávy čas!
Jak předkové naši, hodní té země krásné,
chcem zvednout své kopí, před nímž se barbar trás',
a bojovat za vlast a za její bytí šťastné,
za blaho občanů, za chrámy bohů svých.

Ó nejvyšší Die a Athéno, mocná paní,
dejte nám sílu do paží mladistvých
a po slavném vítězství mír a požehnání!

Z domu vychází jelitář

JELITÁŘ

Buď posvátné ticho, zamkněte již
svá ústa! Necht' umlknou svědci
a veškeré soudy necht' zavřeny jsou,
v nichž občané zálibu mají,
a nad novým štěstím jásavý zpěv
necht' zapěje divadlo celé!

NÁČELNÍK SBORU

Ó světlo posvátných Athén, ó slyš,
ty ostrovů ochránče spásný,
nuž, pověz, jakou máš radostnou zvěst,
bychom plnili ulice dýmem?

JELITÁŘ

Já v kouzelném kotlu jsem převaril Lid
a z ošklivce učinil krásným.

NÁČELNÍK SBORU

A kdepak je nyní, smím-li se ptát,
ó tvůrce myšlenek skvělých?

JELITÁŘ

On bydlí v bývalých Athénách zas,
jež věnec z fialek zdobí.

NÁČELNÍK SBORU

A smíme ho uvidět? Jaký teď je
a jaký má na sobě ústroj?

JELITÁŘ

Je takový, jako když s Aristeidem
a Miltiadem kdys jídal.
Hned spatříte jej — už zaskřípal čep —
a brána se otvírá, vizte!
Nuž zavýskni, zajásej radostně vše!
Hle, bývalé Athény slavné
a obdivu hodné, jež velebí zpěv,
se zjevují, Lidu to sídlo!

NÁČELNÍK SBORU

Ó Athény, fial jež zdobí květ,
vy skvělé, závidi hodné,
ó přijměte toho, jenž Řeků všech
i této země je pánem!

*Z domu vychází Lid, omládlý, v slavnostním starodávném rouše.
Za ním jeden ze sluhů, jenž nese jiné roucho*

JELITÁŘ

Zde vidíte jej jak za dávných dob!
Má ve vlasech cikádu zpěynou
a nepáchne špínou ulic: jen mír
a myrhu je cítiti z něho.

NÁČELNÍK SBORU

Buď pozdraven, vladaři Řeků, buď zdrav!
My všichni se radujem s tebou.
Hle, takto jsi hoden otčiny své
i vítězství u Marathonu!

LID *k jelitářovi*

Ó drahý Trhoslave, předstup blíž!
Jak jsem ti vděčen, žes mě omladil!

JELITÁŘ

Vždyť ani nevíš, jakýs býval dřív,
jaks jednal, ubožáku! Kdyby sis
byl toho vědom, zbožňoval bys mne!

LID *zhroutěně*

A jak jsem jednal, jaký býval, mluv!

JELITÁŘ

Když někdo ve sněmu tě oslovil:
„Ó Lide, miluji tě, mám tě rád,
já jediný se starám o tebe
a radím k tvému dobru —“, stačila
ta krátká řeč, a hneds byl celý pryč
a vztyčils pyšně hlavu vzhůru.

LID

Já?

JELITÁŘ *přikyvuje*

A on tě oklamal a ztratil se!

LID

Co praviš?
Tak se mnou jednali, a já byl slep?

JELITÁŘ *přikyvuje*

Ba, uši tvé se roztahovaly
a stahovaly jako slunečník.

LID

Tak stár jsem byl a tak jsem zpitoměl?

JELITÁŘ *přikyvuje*

A vždy když mluvili dva řečníci,
z nichž jeden radil lodi stavěti

a druhý zase všechny peníze
dát lidu na diety sněmovní
a porotní, tu vždycky druhého
jsi nechal zvítěziti nad prvním.
Co skláníš hlavu? Jenom pěkně stůj!

LID

Ach, je mi stydno, jak jsem chyboval!

JELITÁŘ

Ty nejsi přec tím vinen, netrap se:
jsou vinni ti, kdo tě tak šálili.

LID

Já bloudil dlouho, klamat jsem se dal
a zestárl jsem v podvodu a lsti
a prospěchářství. Tys mě omladil
a krásným učinil, jak jsem byl dřív.
Ó jak jsem šťasten, že se vracejí
dni mého mládí, doba slávy mé!

Jelitář mu podá židli, Lid usedne

JELITÁŘ

Co řekneš teprv, až ti předvedu
tvé Smlouvy míru! *Volá do domu*
Smlouvy, rychle sem!

Z domu vystoupí několik divků

LID

Óh, ty jsou krásné, Die přemocný!
K jelitáři
Rci, smím je ihned l e k t i f i k o v a t ?
A jaks k nim přišel?

JELITÁŘ

Bídny Paflagon
je skrýval, aby ses k nim nedostal.

A já ti je teď dávám: vezmi je
a jdi se s nimi kochat na venkov!

LID

A jak chceš Paflagona potrestat,
že natropil mi tolik zlého?

JELITÁŘ

Jak?

Nechť převezme teď moje řemeslo:
ať jelitaři sám kdes v předměstí,
psí maso míchá s masem osličím
a zpit se handrkuje s běhnami
a pije z lázni vodu špinavou!

LID

Toť dobrý nápad, to si zaslouží!
A tebe za to na radnici zvu,
bys převzal místo toho zlosyna.

Bere od sluhy roucho a podává je jelitáři

Zde vezmi toto roucho slavnostní
a pojd'

Jelitář shodí svůj plášť a oblékne si darovaný

LID *směrem k Paflagonovi, ukazuje na jelitářův stolec*

A jemu dejte tenhle krám
a odvedte ho odtud tam, kam patří!

*Paflagon, přes něhož přehodí sluha Lidu plášť jelitářův, sbírá
jelitářovy věci a ujmá se jeho stolku, zatím co jelitář s Lidem
odchází, jsouce provázeni dívkami a sborem.*